

Marec 2006, cena ~~239,64 SIT~~ ali 1 EUR, v letošnjem letu s popustom samo 200 SIT

Kralji ulice

Prvi slovenski časopis za brezdomstvo in sorodna socialna vprašanja

3.

**KRALJI
ULICE**

Sodelavci: Abulanta s posvetovalnico za osebe brez zdravstvenega varstva; CARS - Center za preventivo AIDS-a in ranljive skupine; CSD Koper; DrogArt; Društvo za zmanjševanje škode zaradi drog STIGMA; Javni zavod SOCIO; Karitas Štepanja vas; Karitas župnije Marijino oznanjenje; OZRK Ljubljana; Škofijska Karitas Koper; Škofijska Karitas Maribor; Vincencijeva zveza dobrote; Zavetišče za brezdomce Poljanska. Medijski pokrovitelj: Radio Študent.

Kazalo

Življenje, ki ga ni	3
Polivinil, lepilo + izpuh = novo domovanje?	5
To sem jaz	8
Ko brezdomec svojo streho najde	9
Razprodane dvorane	10
Ekskurzija Kraljev ulice	12
Kak te je pri nas v Mariboru	16
Lukijada	18
Vam je morda ostal kak tolarček?	20
Veselite ob prodaji uličnih Kraljedarjev	20
Kralji ulice častijo	20
Čistilna akcija pobiranja igel	20
Kreativno pisanje pod zvezdami	21
Dnevnik lopova	22
Dnevnik zdravljenja, drugi del	23
Kako si?	25
Najbolj me zaboli, ko mi rečejo 'delat pejt'	26
Doma sem tam, kjer mi je lepo	28

Ljuba bralka / ljubi bralec!

✉ Špela Razpotnik

Urednica: Špela Razpotnik
Uredniški odbor: Maja Vižintin, Luna Jurančič Šribar, Urša Glavan, Alenka Lamovšek, Bojan Dekleva, Gregor B. Hann, Toni Meško, Andrej Mesarič
Oblikovanje in cenzura: Nenad Maraš
Lektorica: Darja Pekolj
Ilustracije: Nik Knez, Damjan Majkič, Barbara Špruk
Tisk: Tiskarna Vovk
Izdajatelj: Društvo Kralji ulice
 ISSN 1854-2654
 Naklada: 10.000 izvodov

Naslov uredništva:
 Društvo Kralji ulice,
 Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana.
 E-mail: spela.razpotnik@guest.arnes.si
 Spletna stran: www.kraljiulice.org

Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:
 05100-8012105010

Vsi sodelavci in avtorji so svoje delo in čas prispevali brezplačno.

Življenje, ki ga ni

Bil sem mlad fant vesel in rad sem lepe pesmi pel..., vendar v življenju ni vedno tako, kot si človek želi.

Moja zgodba o tem, kako sem končal na ulici, se bo zdela večini ljudi precej podobna ostalim zgodbam ljudi, ki so končali na robu družbe, zato jo preberite in presodite, ali je temu tako. Ne iščem sočutja ali lažnega pomilovanja, lahko pa se marsikdo iz moje zgodbe marsičesa nauči.

Že moje otroštvo ni bilo posejano z rožicami, kot je bilo večini mojim sovrstnikom, ki so brezskrbno tekali za žogo in užili vse radosti otroštva ter se vrnili zvečer v zavetje družine, kjer jih je čakala topla postelja.

Do šestega leta starosti, ko mi je umrla stara mama, sem živel pri njej in užil vsaj nekaj radosti otroštva, za katerega sem bil kasneje prikrajšan. Čeprav me je imela mama zelo rada, si me ni mogla privoščiti in me je dala po smrti stare mame v rejništvo. Čeprav mi, razen starševske ljubezni, ni

nič manjkalo in sem se z rejniki dobro razumel, se je tudi to končalo, ko sem končal osnovno šolo.

Pri 17-ih letih, ko večina fantov že teka za puncami in uživa v vseh radostih mladostne razposajenosti, se je začela moja življenjska pot, po kateri hodim še danes. Namesto da bi hodil v šolo, sem moral skrbeti za lastno preživetje. Zaposlil sem se na farmi, kjer so me izkoriščali dan in noč. Najtežje delo so naprtili meni, na koncu pa vseeno ni bilo dobro opravljeno. Za vse, kar je bilo narobe, sem bil vedno kriv jaz. Plača, ki sem jo dobil na koncu meseca, ni bila niti tolikšna, da bi si kot mlad fant lahko privoščil kakšen priboljšek vsaj enkrat na mesec. Po pol leta službovanja na farmi, kjer sem noč in dan smrdel po živini, sem si poiskal drugo službo, in to v tovarni. Začutil sem veliko olajšanje. Razlika je bila kot dan in noč. Delal sem v izmenah, vendar samo po osem ur v primerjavi s farmo, kjer ni bilo nobenega urnika in sem moral biti vedno na razpolago. Ko sem končal službo, sem imel čas zase in za svoje potrebe. Stanoval sem v samskem domu, kjer mi tudi ni nič manjkalo. Tukaj sem bil zaposlen približno tri leta, ker pa sem bil bolj ambiciozen, sem iskal še boljše priložnost za delo. Ker imam dokončano samo osnovno šolo, sem se zavedal, da me boljša služba ne čaka nikjer. Vendar pa se v življenju včasih obrne tudi na boljše in to v trenutku, ko človek tega ne pričakuje. Tako me je sreča še enkrat obiskala. Prijatelj mi je našel službo, ki je bila boljša od prejšnje. Prvič v življenju sem bil gospodar nad svojim življenjem. Imel sem plačo, s katero sem bil zadovoljen in lahko sem si privoščil malo več kot le eno pizzo na mesec, pa še kaj mi je ostalo. Tam sem ostal šest let in verjetno bi bil še sedaj tam, če ne bi bila človeška zloba, ki je tako značilna prav za Slovenijo in večino njenih prebivalcev, močnejša od dobrote, solidarnosti in pomoči sočloveku, ki jo kronično primanjkuje, še posebno odkar je naša preljuba Slovenija samostojna. Nekega dne, ko sem bil na malici s sodelavci in smo si privoščili po obilnem obroku eno pivo, nas je videl naš sodelavec in zatožil šefom. Tako smo zaradi 1 steklenice hmeljevega soka vsi ostali brez službe. Ker je bila služba vezana tudi na stanovanje (stanoval sem v samskem domu), sem ostal tudi brez tega. Tako

Foto * Jaka Adamič, Dnevnik

sem se prvič v življenju znašel na ulici brez vsega — brez denarja, stanovanja in brez dela. Ker si nisem znal drugače pomagati, sem začel živeti tako, kot živijo ostali brezdomci (klošarji) — začel sem beračiti in prosjačiti za denar, da sem si lahko kupil kakšen sendvič, cigarete, pa tudi pijako. Po dveh letih takega življenja me je prijatelj vzel k sebi v stanovanje. Tam sem bil približno tri leta, kjer sem za protiuslugo opravljal razna hišna dela. Naslednjih šest let sem delal na neki kmetiji razna priložnostna dela ZASTONJ oz. za golaž, vampe, itd... Vse, kar so naredili zame na tej kmetiji, je bilo to, da so me zdravstveno zavarovali in mi zagotovili uradno prebivališče.

Od takrat naprej sem na ulici in tu kraljujem po cele dneve v upanju, da si bom še kdaj našel službo, ustvaril družino in prišel do strehe nad glavo, od koder me ne bo mogel vreči na cesto nihče.

Službo si iščem že kar nekaj časa, pa tudi na Zavod za zaposlovanje se javljam vsake tri mesece in upam, da bo še kdaj posijal kakšen žarek sreče, ki bo v celoti spremenil potek mojega življenja.

Sedaj preživljam noči v Zavetišču za brezdomce na Poljanski cesti v Ljubljani, kjer je poskrbljeno za toplo posteljo, obleko, obutev in hrano, in kjer nam uslužbenci zavetišča nudijo res vse tisto, kar nujno potrebujemo za preživetje, če se seveda držimo pravil, ki so predpisana za normalno delovanje vsake take ustanove.

Upam, da niste imeli take življenjske poti kot jaz in da nikoli ne boste šli ali se znašli na poti, kakršna je moja. Želim si, da ne bi gledali na nas brezdomce kot na izmečke na robu prepada družbe, ampak na ljudi, ki se mogoče v življenju niso znašli najbolje ali pa jih je usoda pripeljala v situacijo, kakršna je. Skratka, smo ljudje, ki smo potrebni pomoči, da se izkopljejo iz bede, ne pa usmiljenja ali celo preziranja in zaničevanja. Zato — pomagajte nam!

Ljubim te, Slovenija zelena ...

✎ Marko Kepa

Dom

Dom so trave in ptice
in v mraku kresnice.
Dom je nebo nad nami
in vonj cvetlic, ki nas omami.

Dom je nežna bližina,
srca skrivnostna globina.
Dom je vsaka pomlad,
ko začutiš, da živiš rad.

Dom je neznančev nasmech,
ki hodi po tvojim podobnih poteh.
Dom je iskrena beseda
in iskra, ko te prijatelj pogleda.

Brezdomec ni noben,
ki nima svojih štirih sten.
Brezdomec je lahko samo nekdo,
ki mu pod soncem živeti ni lepo.

✎ Mojca Kordiš

Polivinil, lepilo + izpuh = novo domovanje?

Mogoče vam je ukradel pogled, ko ste sredi decembra po bližnjici hiteli od Rimske na Igriško, mogoče v drugo smer... mogoče ste ga kasneje videli celo kje drugje. Nenavaden umotvor, ustvarjen iz neskončno dolgih polivinilnih plaht in nekaj lepilnega traku, napolnjen z zrakom, še najbolj podoben škatli za kruh, je nekaj dni sameval za gostilno Lipa in bil priča najrazličnejšim odzivom, najraje pa je sprejel tiste, ki so pristopili. Seveda ni bil sam ves čas, še posebej pa ne ponoči. Vanj se je namreč naselil njegov ponosni lastnik s prijatelji, brezdomec **Egon**, ki si je tudi zamislil njegovo obliko.

Umotvor, namenjen štirim, je doslej največje bivališče za brezdomce, ki ga je v času bivanja v Ljubljani v dveh dneh ustvaril **Michael Rakowitz**, umetnik, magistrant vizualnih študij na MIT (Massachusetts Institute of Technology), ki s polno pozitivne energije, preprostostjo in odprtostjo opozarja na teme, katerim se družba stalno izogiba. Ena od teh je tudi brezdomstvo, ki se ga je dotaknil s projektom paraSITE, katerega predstavi takole:

paraSITE je projekt s katerim zadnjih 7 do 8 let gradim premikajoča se zatočišča za brezdomce, doslej že v Bostonu, New Yorku in Baltimorju. Zatočišče je tudi zločljivo in ko ni v uporabi, postane zločljiv paket z ročaji. Pritrdimo ga na izpuh ventilacije neke zgradbe, tako da »odpadni zrak«, ki zapuša stavbo, napihne njegovo dvojno membrano in mu da obliko. Brezdomec tako ne pride v stik z zrakom, saj je ob vdihavanju ta lahko škodljiv. Zrak daje obliko in hkrati tudi greje.

Ob potovanju v Jordanijo se je srečal z Beduini, kjer se je navdušil nad njihovo postavitvijo šotorov, saj pri postavljanju upoštevajo tudi smer puščavskega vetra. Ta poetičnost se mu je v misli prikradla tudi, ko je pozimi v Cambridgeu videl brezdomca, ki se je grel pri izpuhu ventilacije. Zazdelo se mu je, da tudi ta veter lahko upošteva pri postavljanju »strehe nad glavo«. Ker so Beduini nomadi, so jim brezdomci s svojim urbanim nomadskim življenjem zelo sorodni.

Novonastale ideje je predstavil tamkajšnjim brezdomcem. Naredil sem veliko skic in jih predstavljal skupini brezdomcev, po tem ko so se na predavanjih kritično odzvali, da stvar zagotovo ne bo uspela. A ker sem umetnik, skušam biti bolj pragmatičen

Michael Rakowitz, avtor projekta paraSITE pred njegovo umetniško instalacijo, narejeno posebej za ljubljanske brezdomce.

Foto * Miha Fras

kot arhitekt. Z brezdomci sem se nekaj dni kasneje srečal v zavetišču na nekakšni okrogli mizi. Na eni strani jih je sedelo 5 ali 6 in jaz na drugi. Vprašal sem jih, če je to možno narediti. Že prej sem iz črnih vreč za smeti in lepila naredil prototip. Stvar ni bila ničemur podobna. V resnici me je spominjala na hamburger. Ogleдали so si ga in mi vljudno rekli: »To je v redu, ok, ampak zakaj si uporabil črne vreče?« »Mislim, da hočete zasebnost,« sem odvrnil. »To je tvoja prva napaka. Nimamo težav z zasebnostjo, ampak z varnostjo. Hočemo videti ljudi, ki bi nas lahko napadli in hočemo biti tudi videni.«

Egon je želel zatočišče za 4 ljudi. Zaupal je svoje želje in Michael je začel z delom. Želel mu je dati nekaj, kar bi lahko postavil kjerkoli, zato je prvotno idejo malce preuredil, še posebej zato, ker so zaradi moči izpuha spremenili lokacijo postavitve. Trudil se je narediti čim bolj podobnega Egonovi zamisli. Tako ima parazit na eni strani tri okna, na drugi nobenega.

Ko smo postavljali zatočišče, je iz gostilne Lipa prišel nekdo, ki je tam zaposlen, in vprašal kaj počnemo. Egon mu je pojasnil projekt in povedal, da je to njegovo zatočišče. Bilo je natakajeno na ventilacijski jašek. Zrak je bil sicer močan pa vseeno ne dovolj. In ta iz Lipe je rekel, da bo povečal ventilacijo. Rekel sem COOL.

Pravi, da je v Ljubljani odnos med domci in brezdomci drugačen, bolj prijazen.

V stiku z brezdomci je ugotovil, da šotore uporabljajo enkrat na teden, eni bolj, drugi manj, in sicer na mestih, ki niso tako vidna in kamor ljudje ponavadi ne gredo.

Včasih pridejo tudi k njemu, in mu zaupajo novo lokacijo, kraj, kjer so ob določenih dnevih. Vedo, kam gredo lahko po hrano, po obleke, in tako tudi vedo, kje lahko postavijo svoj parazit. **Tako kot za hrano, higieno in obleke, se tudi za bivališče premikajo od izpuha do izpuha in tako »mapirajo« mesto.**

Bivališče je narejeno za katerikoli izpuh. Lahko se pritrudi na ventilacijo in je v tistem delu tudi prilagojeno.

V Sloveniji sem naredil en velik šotor, ki pa vzame čas dela štirih šotorov. Delal sem ga dva dni. Čas, ki ga porabim za delo, zelo variira, saj so skice včasih zelo zakomplicirane.

Naredil je že zavetišče v obliki spalne vreče ali

pa zavetišče za par v obliki pasje kosti, kjer sta ob prepirih lahko imela vsaj svoj prostor. Najbolj zahtevno, a tudi čudno pa se mu je zdelo izdelovanje za ljubitelja filmov Star wars, kljub temu, da je sam odraščal ob tem čudu. Brezdomec je namreč želel bivališče v obliki lika Jabba the Hutt.

Če bi v Sloveniji ostal dalj časa, bi sicer lahko naredil več zatočišč, vendar pa sem tudi pazljiv, da jih ne bi naredil preveč. Tako bi bila stvar podobna masovni produkciji. Ne bi bilo nič kontakta z brezdomcem, posameznikom. To pa je najpomembnejši del projekta, saj zatočišče ni samo sredstvo, ampak je tudi **portret posameznika**. Z njim se veliko pogovarja in dogovarja. Upoštevam njihovo željo, kakšne barve bo, kakšne oblike. Posameznik je dizajner, oblikovalec, jaz pa sem bolj kot proizvajalec.

Od februarja leta 1998 je naredil 35 zatočišč za 35 različnih ljudi. Ponavadi dela sam, v Sloveniji pa je imel dva pomočnika, predvsem zaradi velikosti zatočišča. Delo je zelo preprosto in vsako zavetišče nastane lahko za **manj kot 5 dolarjev** (1000 tolarjev). Vsakemu je namreč material za izdelavo (polivinil in lepilo) na dosegu rok. Tako svoje bivališče postavi v mestu, na kraje, kjer se je pešec prisiljen soočiti z njim, se nanj odzvati.

Michael ponavadi ustvarja le tam kjer živi, pozna utrip mesta, različne poglede nanj in je tudi v stiku z ljudmi. Odnos, ki ga vzpostavi z brezdomcem, mora po njegovem temeljiti na zaupanju. In ravno to zaupanje ter pot do Egona, ponosnega lastnika unikatnega zavetišča, sta mu omogočila Davide in Marcela, producenta tega projekta, ki sta Michaela povabila v Evropo, kjer je prvič izvedel ta projekt.

Ko smo mu omenili, da bomo intervju naredili za Kralje ulice se je takole odzval: **Ne spomnim se boljšega načina, na katerega bi lahko predstavil projekt. Resnično je čast govoriti za časnik, ki je namenjen ljudem, s katerimi delam.**

Na parazite so bili v preteklosti različni odzivi. Medtem, ko so nekateri brezdomce postavili pred dejstvo, da morajo prostor zapustiti, pa so drugi pomagali. Neki brezdomec je lahko na svoji parceli ostal le v primeru, da je »pazil« na ljudi, ki so hiši, na katero je bil prisesan s svojim

Egon v svojem zimskem bivališču, »priključenem« na restavracijo Lipa.

Foto * Miha Fras

bivališčem, hoteli storiti kaj žalega. So pa tudi zgodbe, ki jih ne pozna, saj z nekaterimi po predaji ni več v stiku.

V nekaterih primerih pa je dobil nazaj zatočišče od tistih, ki niso več brezdomci. To se mu zdi kul. Kot simbolična gesta v smislu »tega ne potrebujem več«.

Tudi stik s policijo je že imel, o katerem pove kar zanimivo **zgodbico**. Leta 1999 je župan New Yorka zasnoval stroge zakonske omejitve brezdomstva. Povod zanje je bil neprijeten dogodek, ko je brezdomec z opeko hudo poškodoval neko žensko.

Eden od zakonov je govoril tudi o tem, da če brezdomec odkloni policijsko napotitev v zavetišče, je lahko aretiran. Mnogi so tako raje tvegali, in bili na ulici, kot da bi šli v zavetišče polno kriminalnih dejanj.

Kot graditelja zatočišč za brezdomce so ga mediji označili za nasprotnika županu. Ta je bil seveda jezen, vendar pa je Michaela bolj zanimalo, kako bodo na to reagirali policisti, ki delujejo v županovem imenu.

Neki dan me je brezdomec Michael povabil, da si ogledam njegovo zatočišče in ga fotografiram.

Zatočišče je bilo nizko, saj je po zakonu moralo biti nižje od 110 centimetrov, drugače bi se smatralo za šotor. Izgledalo je kot spalna vreča ali pa podaljšek ležečega telesa. Prišel je policist in mu zapovedal naj gre drugam, proč. Michaela sem pustil, da se odloči sam. Odločil se je, da bo zatočišče prestavil. Čez čas so me prepoznali. Omenili so članek o meni. Bil sem prestrašen. Mislim, da bom šel v zapor, ravno tako brezdomec. Policist je nadrejenemu sporočil kaj se dogaja. Pričakoval sem, da bodo vsi veseli, da so me »končno dobili«. Potem pa je prišel nazaj in rekel naj si vzameva toliko časa kot ga potrebujeva za fotografiranje. »Razumeta?« je rekel. »Vzemita si čas...« S tem je hotel povedati, da je tudi on proti novemu zakonu, prav tako ostali policisti.

Ko smo ga povprašali, če bi za brezdomce v Sloveniji naredil še katero bivališče, se je odzval z realno sliko o tem, da težko izdeluje bivališča namenjena ljudem, ki so tako oddaljeni. Vendar pa je optimistično omenil, da bi se dalo kaj dogovoriti za naslednjo zimo, saj je brezdomsko življenje namreč polno presenečenj. Potrebno bi bilo samo najti način, kako bi s posamezniki lahko prišel v stik. Mogoče pa bi se celo našel kdo, ki bi stvar delal »namesto« njega.

EGONOVA ZGODBA

Odločitev za projekt ni bila težka, saj je ob povabilu takoj privolil v sodelovanje. *Najprej sem predlagal, ker sem mislil, da bo stal tam pri Merkatorju kjer žicam... da bo iglu ali pa šotor, ki bo stal normalno na prostem... šotor, ki bi bil na eni strani raven, da bi bil na zid naslonjen... na eni strani pa... zaobljen. Takoj sem rekel, da naj bo za štiri. To je največji šotor, kar jih je on delal.*

Pri projektu je sodeloval kolikor je lahko, pomagal pri izdelovanju, postavitvi, predvsem pa opozoril na postavitev oken in vrata na ježka. Ker izpuh ni bil dovolj močan pred Merkatorjem, so se preselili za Lipo.

Spregovori tudi o občutkih, ko je šel prvič v svoje zasilno domovanje: *Zanimivo. Počutil sem se kot v žogi. Ko sem ga videl, je spominjal na toplo gredo, na rešilni čoln. Notri pa zanimivo. Ni ful toplo. Zrak, k noter piha, ne greje kaj preveč.*

Prvo noč je spal s prijateljem. Skozi ostale je imel najbrž še več družbe, saj so si mnogi želeli stvar preizkusiti. Zaveščiče bo zagotovo še uporabljal. Omenil je grmovje blizu železniške postaje...

Projekt paraSITE v organizaciji zavoda Aksioma se je odvijal od 17. do 21. decembra 2005, 20.12.2005 pa je imel avtor predstavitev projekta tudi v Moderni galeriji.

✎ Nina, Branka, Andreja, študentke SP3

Produkcija in organizacija projekta
paraSITE:
Aksioma – Zavod za sodobne umetnosti,
Ljubljana
www.aksioma.org

Soorganizacija:
Codeep / CodeSign Artworks
www.codeep.org

V sodelovanju z ljubljanskimi brezdomci:
Egon Vida, Bard Koprivnikar in drugi.

Producent:
Davide Grassi

Izvršna producentka:
Marcela Okretič

Avtorjeva asistenta:
Boštjan Drinovec, Jernej Škof

To sem jaz

Letos je 10 let, odkar sem v presledkih na ulici. V tem času sem dopolnila 21 let. Iz leta v leto sem globlje, pa nisem hudoben človek, pomagam sočloveku, če le lahko. Zaznamovalo me je spolno, fizično in psihično nasilje (bila sem posiljena od strica). Bolehala sem za anoreksijo in bulimijo in imela 2 spontana splava. Zdaj jemljem 66 tablet Metadona, 6 Distraneurinov in za mojo bolezen (shizofrenijo) zdaj 3x200mg Seraquela (novejše zdravilo). Našla sem si drugega fanta v življenju; s prvim, ki je v zaporu (bil je na Dobu 3 leta, zdaj pa je na Povšetovi še kak mesec), sva izgubila otroka, ko sem bila noseča. Tudi moj oče je narkoman, hodi v isti metadonski program v Logatec. Tudi zdajšnji fant hodi v isti center. Samo še shizofrenije bi se rada ozdravila, čeprav pravijo, da bom vedno na zdravlilih. Večkrat sem tudi v Polju. Metadona bi se rada znebila oba s fantom in zaživela normalno življenje z otroki. Moj zdajšnji fant ima sinčka, starega 3 leta, in pojutrišnjem greva k njemu, da bo živel z nama in najinim(a) otrokom(a), saj ga je njegova mati zabolela skoraj do smrti. Zaenkrat se še opijava, a gre na bolje, samo ljudje »narkomanom« težko pomagajo, če sploh. Našla si bova »flat« in nato še avto. Pa on službo, jaz pa šolo.

✎ Kim

Foto: * Jaka Adamčič, Dnevnik

Ko brezdomec svojo streho najde

Tudi jaz sem kar nekaj časa preživel na preljudi ulici. Tudi moja spalnica je bila v Cukrarni. Kljub mojemu takratnemu nasmeju na obrazu, se je v meni ves ta čas skrivala tema in pekel, česar ni videl nihče, ker pač tega nikomur nisem dopustil. Bil sem na »cesti«, brez tolarja v žepu, odvisen od heroína, popolnoma brez dokumentov. Iskal sem pomoč, tudi pri takratnih nevladnih organizacijah, dobil sem solidarnost, a pomoči nikjer! Popolnoma sam sem začel pot proti cilju. In kot pravijo: »pot je cilj«.

Danes mineva štirinajsti mesec, imam delo, ki ga z veseljem opravljam, imam dom in imam nekaj, kar je najpomembnejše — ljubezen. Pri meni je bilo vzrokov za tako življenje več. Ne govorim o zunanjih vzrokih, ki jih praviloma izpostavljamo za glavne »krivce«, temveč o vzrokih, ki se skrivajo globoko v nas in so v večini nezavedni ali pa se jih zavedamo in jih spet zaradi nekih dejstev (le nam pravih) ne želimo obelodaniti.

To moje življenje je trajalo cca. dve leti in v tem času sem spoznal kar nekaj »Kraljev«, ki se pojavljajo v vaši ediciji. Vsak od njih je človek, vsak od njih si zasluži dostojno življenje. Na žalost pa velika večina nima realne možnosti ali enostavno ne vidijo poti, ki bi jih pripeljala do človeka vrednega življenja. Še slabše se godi narkomanom, ki morajo vsake nekaj ur razmišljati, kako do odmerka heroína, ki ga nujno potrebujejo, da ne nastopijo simptomi abstinence krize. Tako, da v njihovem vsakdanu enostavno ni časa za razmišljanje ali iskanje nekih alternativ za življenje. V večini primerov smo edina rešitev vsem tem ljudem mi, ki še imamo toliko pozitivne energije in moralnega zanosa da to počnemo z veseljem.

Želel bi sporočiti vsem državljanom naše drage Slovenije, da pogled na dvorišče pove vse o družini. Pa pogledajte na naše ulice v Ljubljani, zapuščene objekte. Revščina in krute razmere za življenje se širijo tudi na deželo, kjer še nekaj let nazaj ni bilo bojazni za vsakdanji kruh. Danes ne bom pisal o tem.

Danes bi vam brezdomci, rad sporočil, ne glede na to kje ste, kako danes gledate na sebe, se vam še vedno lahko izpolnijo vaše želje. To lahko trdim na osnovi lastnih izkušenj.

Predsednik društva Vis-Animi
✎ Miro Župan

Odšla si, Marica

Svetlo sonce je sijalo ta dan,
ko položila dar sem v tvojo mrzlo dlan;
nisem slutila, da najino solzno oko
objelo bo sonce v poslednje slovo.
Odšla si nemo z drhtečo roko,
mrzel veter hladil je najino slutnjo trpko.
Svetlo sonce je utonilo ta dan,
spomin nate ostal je v zemlji zakopan.

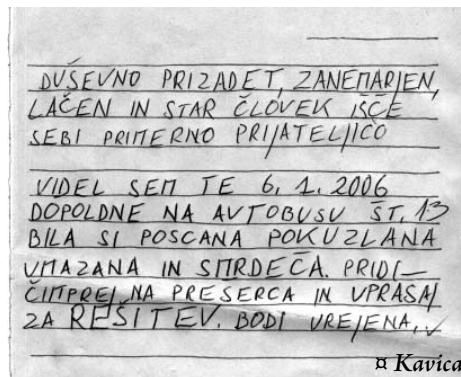
✎ Julija

*Prodajalec, urejen in
prijazen, prinesem
časopis Kralji ulice tudi
na dom. Najraje ob
nedeljah. Dogovor po
telefonu*

040 484 797, Andro.

*Prodajalec, izkušen in
zabaven, dostavim časopis
Kralji ulice do vašega
praga. Dogovor po telefonu*

031 456 278, Gregor B.
Hann.

✎ Kavica

Foto * Marko Horvat

Razprodane dvorane

Dami sta nam pripravljene zapeti.

Tudi nas, brezdomce, je zajel mrzel val toplega decembrskega vzdušja. Želeli smo imeti prednovoletno zabavo, nismo pa vedeli, kje bi jo priredili. Povprašali smo v hotelu Slon, a je bilo tam premalo prostora, pa še zadnji hip smo ušli, saj nas bi skoraj pohodil, slon namreč. Pozanimali smo se tudi v hotelu Lev, a nas je ta skoraj požrl. Potem smo začeli razmišljati tako: celo leto preživimo na prostem, zakaj ne bi imeli še zabave na prostem? Vendar se nikakor nismo mogli dogovoriti, kje bi to bilo. Nekateri so hoteli biti pod mostom, drugi na klopci v parku, tretji pred Prešernovim spomenikom. Pa smo pomislili na Rdeči križ. Tam smo skoraj tako domači kot zunaj na prostem. Na Rdečem križu so nas prijazno

sprejeli. Ljudje na prostem se jim še enkrat prijazno zahvaljujemo za prostor. Za vas, dragi bralci, pa smo pripravili nekaj utrinkov iz praznovanja. Tam se je dogajalo vse mogoče: eni so se na novo zaljubili, drugi so pridno pozirali pred fotoaparatom, vsekakor pa smo več peli kot pili.

■ Maja Iskra, Marta Štajduhar in Gregor B. Hann

Dedek mraz v pokoju.

Foto * Marko Horvat

Foto * Marko Horvat

Mar nisva lep par! A me imaš kaj rada?

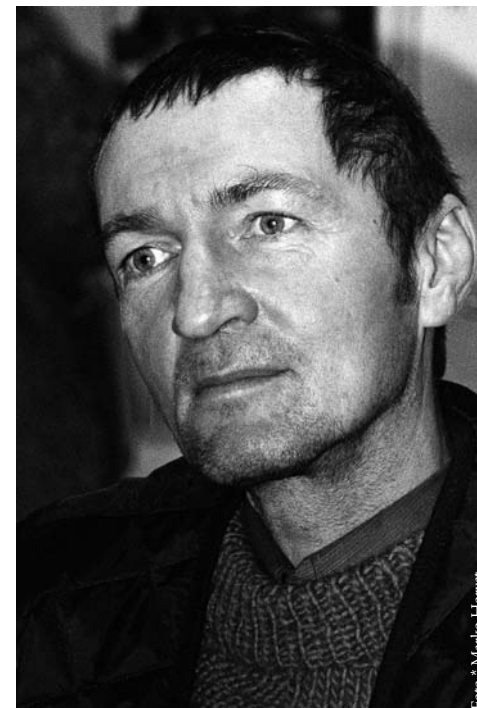

Foto * Marko Horvat

Kaj skriva ta zasanjani pogled?

Foto * Marko Horvat

Ali ste zadovoljni s postrežbo, dragi gostje? Saj pravim...dobra gostilna, zadovoljni gostje.

Ekскурzija Kraljev ulice

Septembra 2005 se nas je sedem sodelavcev Kraljev ulice (Bojan, Špela, Boris, Maja, Urša, Aco, Gregor in Alenka) odpravilo na strokovno ekskurzijo v Prago, Bratislavo in Gradec. Namen ekskurzije je bil, da se srečamo z uredništvu cestnih časopisov v omenjenih mestih. Zanimalo nas je predvsem kako cestni časopisi po drugih mestih delujejo, kakšne vsebine ponujajo, kdo prodaja, kdo skrbi za prispevke ter kaj vse nudijo prodajalcem. Tako smo se v ponedeljek, 26. septembra, navsezgodaj odpravili iz Ljubljane. V Avstriji smo imeli prvi postanek, kjer smo si na gorilniku skuhalo kavo. Kasneje – kmalu po meji s Češko – smo si privoščili še piknik na travniku. Jedli smo ajdovo kašo.

Bojanov recept za ajdovo kašo

Najprej si zelo lačen, to k dobremu okusu kaše zelo pomaga. Vzameš za 8 oseb približno dva litra vode, jo osoliš in zavreš. Če imaš, lahko dodaš še kako žlico olivnega olja ali druge maščobe. Ko vre (ali malo prej), vanjo vsuješ ajdovo kašo, približno pol kile ali malo več. Na majhnem ognju kašo nato kuhaš, ne prav dolgo, morda kakih 15-20 minut, dokler kaša ne popije vse vode. Vmes jo poskušaš, ali je že mehka. Kaša se med kuhanjem zmehča in malo odebeli, zato moraš na začetku vzeti dovolj velik lonec. Kuhana je zelo hitro, ravno ko si si dobro postlal na bližnjem travniku in pripravil krožnike in kozarce za vse udeležence gostije. Nato kašo izboljšaš ali zabeliš s kakimi dodatki. Lepo je to, da h ajdovi kaši pašejo najrazličnejši dodatki, tako sladki kot slani. Zraven lahko daš: nariban sir, sir v kockah, topljeni sir, parmezan; koščke različne zelenjave ali suho sadje: smetano, kisló ali sladko, maslo ali margarino. In tako naprej. H kaši paše vse, saj ima sama precej nevtralen okus. Na koncu lahko dodaš še mnoge začimbe. Mi smo h ajdovi kaši na tistem travniku blizu češke meje dodali malo margarine in veliko sira, narezanega na koščke. Od začimb malo zelene in timijana, piko na i pa je naredila Gregorjeva mešana začimba, katere sestava mi je ostala skrivnost. Njam in dober tek!

Foto * Alenka Lamovšek

V Prago smo prispeli v večernih urah, se nastanili v hostlu in se, čeprav utrujeni, odpravili na krajši pohod po mestu. Naslednji dan zjutraj smo obiskali prostore uličnega časopisa *Novy prostor*, kjer smo se pogovarjali z Robertom in Jakubom, ki delata s prodajalci. V Pragi, ki je dvomilijonsko mesto, naj bi bilo od 50.000 do 100.000 brezdomcev. Časopis *Novy prostor* deluje od leta 1999 in dosega tedensko prodajo tudi do 15.000 izvodov. Izhaja na štirinajst dni. V distribucijskem centru, kjer prodajalci prevzamejo revije ter lahko spijejo topli napitek in brskajo po internetu, so zaposleni trije ljudje. Poleg informiranja in svetovanja organizirajo tudi delavnice učenja socialnih veščin, kako varčno porabiti denar, kako biti odgovoren, kako se odzivati v konfliktnih situacijah.

Prodaja cestnih časopisov poteka po strogo določenih pravilih. Prodajalci imajo točno

Foto * Alenka Lamovšek

določena mesta, kjer določeno število ur prodajajo časopis. Na teh mestih se jih tudi nadzoruje. Tisti, ki je pri prodaji uspešen, napreduje na boljše mesto. S tem ga spodbujajo, da več proda. Strogih pravil prodaje ne zdržijo vsi. Od desetih novih, sta po dveh mesecih vključena v program le še dva ali trije. Konkurenca je velika, nekateri ne zmorejo in obupajo. Navada je, da kupec kupuje revijo od ene in iste osebe, tako se vzpostavi odnos med prodajalcem in kupcem, pogosto kupec tudi pričakuje od svojega prodajalca, da bo napredoval in da bo postal bolj urejen.

Pogovarjali smo se tudi s tremi prodajalci cestnega časopisa, ki so nam pojasnili, da časopis kupujejo predvsem visoko izobraženi ljudje, študentje, več žensk kot moških. »Ne kupujejo pa debeli ljudje, nosečnice in barbiki (zelo urejene gospe),« so še razložili praški prodajalci.

V popoldanskem času smo obiskali tudi uredništvo, ki se nahaja na drugi lokaciji na obrobju mesta. Izvedeli smo, da uporabljajo različne oglaševalske prijeme. Veliko sodelujejo z nevladnimi organizacijami kot je Greenpeace in podobne. Ne pišejo le o brezdomstvu, temveč tudi o nevladnih organizacijah, obravnavajo socialne in okoljevarstvene teme, pravice potrošnikov, izobraževanje, stanovanjsko politiko. Imajo intervjuje s slavnimi osebami, ko brezdomec obišče slavno osebo, z njim pa gre tudi novinar. Brezdomec se pogovarja, novinar pogovor posname in napiše članek. Imajo tudi kampanjo »slavni oglašujejo *Novy Prostor*«. Gre

Foto * Alenka Lamovšek

Foto * Alenka Lamovšek

za vzajemno reklamo. Izvedeli smo tudi, da so imeli na začetku več vsebin o brezdomstvu, sčasoma pa se je izkazalo, da so vse zgodbe podobne in časopis ni bil več tako zanimiv. Zdaj imajo za brezdomce posebno rubriko *Akce*, kjer na štirih do osmih straneh predstavljajo prodajalce ter življenje in dogodke z ulice.

Kasneje smo obiskali tudi center DOM, ki je namenjen mladim od 17 do 23 let, ki so brez doma in predstavlja nekakšno vmesno stopnjo med vzgojnim zavodom in obdobjem samostojne odraslosti. Mlade učijo prevzemanja odgovornosti, veščin iskanja zaposlitve in delovnih navad. Tako posredno preprečujejo oziroma zmanjšujejo brezdomstvo, saj mnogo mladih po končani obravnavi v zavodu ali mladinskem domu s polnoletnostjo pristane na ulici.

Navdušeni nad izvedenim in utrujeni od intenzivnosti celodnevni obiskov smo se okrepčali v kitajski restavraciji ter zvečer še malo pohajkovali po mestu. Nekateri smo se povzpeli na grad Hraščani, kjer smo na znameniti Zlati ulički, kjer je svojčas prebival Kafka, poizkusili tudi sloviti absinth.

Naslednji dan smo se odpravili v Bratislavo, kjer smo po nastanitvi v hostlu obiskali sedež cestnega časopisa *Nota Bene*. Uredništvo in distribucijski center sta v isti stavbi, prvo v tretjem nadstropju, drugo v pridelju. Tudi tu so v uredništvu zaposleni profesionalni novinarji. Časopis izhaja enkrat mesečno,

brezdomci obdržijo polovico od prodaje vsak prodajalec proda povprečno 200 izvodov. Poudarek je zlasti na socialnih in kulturnih temah. Na uredništvu *Nota Bene* so nam povedali, da je bila prodaja na začetku, ko so imeli medijsko podporo, višja. Tudi pri njih nadzirajo prodajalce in sicer s sms korespondenco. Vsak prodajalec ima svojo številko, ki je tudi na izvodih časopisov, ki jih prodaja. Tako lahko vsak kupec komentira svojega prodajalca. Imajo tudi črno listo, na kateri so prodajalci, ki ne smejo več prodajati. V distribucijskem centru imajo poleg individualnega svetovalnega dela za brezdomci tudi samopomočno skupino, prodajalcem so na voljo uporaba računalnika, videa, izposoja knjig, uporaba telefona za klice v zvezi z iskanjem zaposlitve ter možnost shranjevanja denarja, sponzorirajo pa jim tudi zdravstvene stroške.

Po obisku prostorov *Nota Bene* ter klepetu z brezdomci, ki so ravno prišli po časopise in tople napitke, nas je prijazen gostitelj Martin odpeljal v dnevni center za brezdomce, ki deluje pod okriljem tamkajšnje Karitas. Socialni delavec nam je povedal, da so tu brezdomcem na voljo uporaba tuša ter sanitarij po simbolični ceni, lahko pa dobijo tudi določeno število oblačil.

Z Martinom iz *Nota Bene* smo nadaljevali celodnevno druženje zokusnim kosilom in ogledom mesta. Bratislava ima 500.000 prebivalcev in okrog 3.000 brezdomcev. Povzpeli smo se tudi na grad in raziskovali jame pod gradom, kjer naj bi v rovih bivali nekateri brezdomci, žal pa nobenega nismo srečali. Zvečer smo utrujeni ostali doma, si pripravili večerjo in igrali igro »poklici«, ter se ob tem neznansko zabavali in do solz nasmejali.

Navsezgodaj naslednji dan nas je Martin odpeljal h karizmatičnemu duhovniku, ki vodi zavetišče za brezdomce. Kmalu smo bili na poti v Gradec, kjer smo se v popoldanskih urah srečali z Judith v uredništvu njihovega

cestnega časopisa *Megaphon*. Tudi ta nastaja izpod rok profesionalnih novinarjev in študentov novinarstva. Ena oseba je zadolžena za distribucijo, ena za management, ena za uredništvo. *Megaphona* pa ne prodajajo brezdomci, temveč predvsem iskalci azila. Brezdomci namreč nimajo interesa prodajati, medtem ko iskalci azila v dolgotrajnem postopku čakanja na azil nimajo nobenih delovnih pravic in tako se je časopis razvil na osnovi njihovih potreb po delu. Trenutno je v Gradcu vključenih okrog 80 prodajalcev, časopis izhaja mesečno v 12.000 izvodih, ustanovljen je bil leta 1995. Časopis je priljubljen pri mladih ljudeh, morda tudi zato, ker vsebuje mesečni kulturni spored dogajanj.

V Gradcu smo se popoldne srečali tudi z idejnima vodjema brezdomske gledališke skupine, ki sta predstavila svoje delo. Posebnost njihovega gledališkega ustvarjanja je ta, da je ustvarjanje zgodbe, ki jo nato uprizorijo, poseben proces. Zgodbo namreč napišejo skupaj in je zato blizu igralcem, vsebuje teme in težave s katerimi se srečujejo sami v svojem vsakdanu in na katere je po njihovem mnenju potrebno opozoriti tudi javnost. Nato igro pripravljajo nekaj mesecev, vse skupaj pa se konča z gledališko predstavo. Igranje v gledališki skupini pomeni torej zaposlitev, umetniško ustvarjanje in predstavljanje brezdomstva. Igranje in nastopanje brezdomcem omogoča pridobivanje pomembnih izkušenj uspešnosti, sprejetosti in samozavesti ter posredno razbija brezdomsko stigmo brezdelja, lenobe in nesposobnosti. V okviru projekta brezdomskega gledališča poleg igre ustvarjajo tudi na druge načine. Lansko leto so tako na primer

nastajanje predstave tudi fotografirali in je vzporedno nastala še fotografska razstava.

Noč smo nameravali prebiti v šotorih v kampu (ker Gradec nima hostla), a ker je deževalo, smo se nastanili v ogromni otroški sobi v hiši Alenkinih sorodnikov, ki so našo pisano

Foto * Alenka Lamovšek

Foto * Alenka Lamovšek

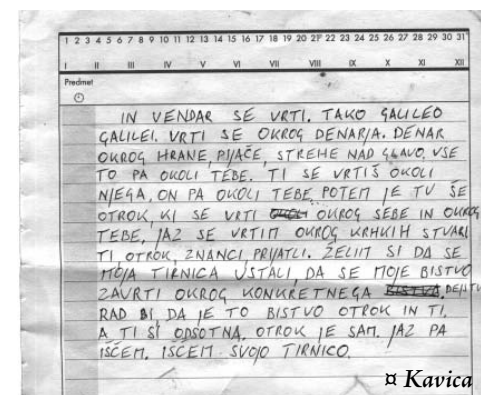
družčino prijazno sprejeli in pogostili.

Zadnji dan naše ekskurzije smo preživeli turistično, ogledali smo si mestno jedro, pili kavo v turški četrti ter jedli okusno kosilo v indijski restavraciji. Popoldne smo se povzpeli na Graški grad, od koder se vidi celo mesto, ki v mnogih značilnostih spominja na Ljubljano – rdeče opečnate strehe, sončna terasa z dobro belo kavo, prijazni balkanski natakari. Na gradu smo do večera zganjali norčije (plezanje po spomeniku in drevesu, cirkus, pantomima) ter se, ko je padla noč, odpravili v staro elektrarno na zabavo *Megaphona*, ki je ravno praznoval deseto obletnico delovanja. Tu smo si ogledovali stojnice, poslušali nastope prodajalcev časopisa, poizkušali hrano iz različnih držav in tudi plesali. Urša in Alenka sta odkrili napravo za izdelovanje priponk in za vsakega izmed nas naredili priponko Kralji ulice v spomin na naše pisano popotovanje, ki se je končalo v večernih urah, ko smo utrujeni, a z novimi izkušnjami obogateni prispeli v Ljubljano.

✧ Alenka Lamovšek

Foto * Alenka Lamovšek

✧ Kavica

Laboratorijske podgane

Nekatere izmed nas posrkajo že iz maternice
Druge poberejo iz kanalizacije civilizacije
V imenu znanosti nam 3x na dan
Vbrizgavajo kemikalije v telo
Svetijo nam v oči
kakor da bodo tako pregnali temo...

Tema brez sanj...

najprej nas oropajo svobode
za konec pa še čustev
Čeprav so nas oropali možganov
Nas niso oropali zob, ki jih kažemo smrti!

Usta več niso vajena nasmehov
Oči so postale mrtev aparat
Gensko spremenjeni s tremi ušesi
Vohljamo za dodatnim strupom da zapolnimo
praznino... temo.

✧ NLP

Kak te je pri nas v Mariboru

Ponedeljek. Zdi se čisto navaden sončen zimski dan, ampak v trebuhu naju spremljajo nenavadni občutki. Peljeva se po ozki cesti vzporedno z razburkano Dravo. Na levi strani zagledava stavbo, ki nudi varno zavetje nekaterim mariborskim brezdomcem. Vznemirjenost in strah ob misli, kaj naju čaka, sta hitro izginila, saj je sveže skuhana kava, ki so nama jo v zavetišču postregli brezdomci takoj pričarala občutke tople dobrodošlice.

Pogovor hitro nanese na zavetišče.

Foto * Simona Schmidt

»Zavetišče je dobro, ampak dom je še lepši.« Je uvodna misel, nad katero so prikimavali vsi sedeči za mizo. »Tukaj nas je 20. Večina nas je stalnih, dva pa sta na novo, se še privajata. Tukaj dobimo hrano, toplo posteljo,... Vse imamo, samo žensk nimamo.« (sledi smeh in prikimavanje vseh zbranih).

Foto * Simona Schmidt

»Režim v zavetišču je tak, da je vsak teden nekdo dežuren in poskrbi za pospravljanje. Pobriše tla in mizo, pomije posodo.«

»Ja, v petek pa pride moja ljubica!« (smeh)
Fantje so nama razložili, da gre za čistilko iz čistilnega servisa, ki ob petkih generalno pospravi dom.

Na vprašanje kako se razumejo je bilo takoj zaslišati: »Kak kdaj, kak kdaj!« Eden je začel naslednjo zgodenco

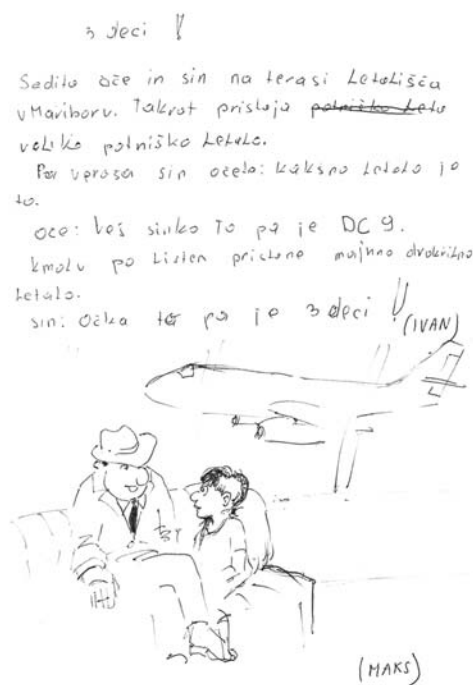
»Kaj se spomniš, ko sma lovila ribe pa sm js sam enkrat prvič vrgu, pa je takoj prišla riba. V petih minutah sm mel štir komade. Pol sm se pohecal, pa reku, naj se ne špilajo z mano ker jim bom ribnik spraznil.«

Pogled sva usmerili na stene zavetišča. Takoj sva opazili slike, ki so kazale na različna druženja (pikniki, kuhanje bograča).

»Ja, ko ima vsak rojstni dan, ga pol tud proslavimo. Tak ko prejšno soboto, ko sta ga dva praznovala.« Brezdomci ob rojstnih dnevih še posebej poskrbijo za vzdušje. Kljub prostorski stiski sobe za druženje se zberejo v celotnem številu in se posladkajo s torto, ki jo pripravijo prostovoljci.

Beseda je nanese tudi na revijo Kralji ulice in eden od zaposlenih je o svojih varovancih pripomnil: »So kot stari mopedi. Jih je treba stalno potiskati.«

Res sva jih povprašali, če je kdo pripravljen kaj ustvariti za revijo. Beseda je takoj nanese na Maksa, ki je spreten pri risanju karikatur. Spodaj je dokaz.

Priganjanje se je obrestovalo in že je na listu papirja nastajala nova umetnina. Ivan je napisal vic, Maks pa na temo vica narisal sliko. Poglejte kakšno!

Čas je minil kot bi trenil. Prišel je trenutek slovesa. Sledila je obljuba, da to ni naše zadnje srečanje in da se še vrneva.

Ko se na doživeto ozirava nazaj, veva, da sva za odtonek bogatejši. Toplina, odprtost, iskren nasmeh in doživeto pripovedovanje so razlogi, da se brezdomcem še kdaj pridruživa ob popoldanski kavici.

Mariborske brezdomce sta obiskali
» Špela Medved in Simona Schmidt

Tudi v prihodnjih številkah lahko pričakujete prispevke in ulične vesti z mariborskega konca. K sodelovanju pa poleg mariborskih brezdomcev in njihovih prijateljev vabimo tudi kralje ulice z drugih slovenskih mest.

» Uredništvo Kraljev ulice

Srečanje z levom

V živalskem vrtu se srečata kralj ulice in kralj živali lev.
Lev vpraša: 'Kdo pa si ti?'
'Jaz sem kralj ulice!'
'Kje pa imaš rezidenco?' vpraša lev začudeno.
'V parku,' odgovori kralj ulice.
In lev doda: 'Si pa res revež. Jaz imam vsaj kletko!'

» Gregor B. Hann

» Nik

Otroški vrtec

Starejši kralj ulice se je bal umreti, zato se je vpisal v otroški vrtec, misleč: 'Tja smrt redkokdaj pride.' Uredi vse formalnosti in gre z otroki na kosilo. Kar naenkrat nekdo potrka na vrata. Varuška odpre in pred vrati stoji Smrt s koso in vpraša kralja ulice: 'Kaj pa ti delaš tukaj?'
'Papam,' odgovori kralj ulice.
In Smrt odvrne: 'Hitro popapaj in greš z mano ajati!'

» Gregor B. Hann

V naslednjih številkah vam bom predstavil nekaj vidikov življenja na ulici. Veliko sem videl in sem pripravljen deliti. Rad bi vas razsvetlil, vam kaj razložil in včasih posvaril. Saj veste: iz nevednosti se rojevajo predsodki. Ljubezen in razumevanje podirajo meje, ki so zgrajene z obsojanjem, sovraštvom in nepoznavanjem.

Na ulici sem odrasel, se selil iz Ljubljane v Piran, bil za kratek čas po ostalih slovenskih mestih, prepotoval pa sem tudi severne in južne dežele. Kraje, ki sem jih obiskal, pa ne bi poznal, če ne bi spoznal njihovih prebivalcev, predvsem kraljev ulic vsakega mesta, ki so ponavadi prava zakladnica mitov in legend. V sledečih epizodah bom vsakič obdelal določen aspekt boja za preživetje, boja za vsakdanji odmerek sreče,

Tomi in Luka, ulična prijatelja.

zadovoljstva, ljubezni ali pripadnosti. Ljudje smo družabna bitja in to nas sili v interakcije, v dialog, takšen ali drugačen. Zato sem tudi vam bralcem objavil svojo GSM številko, kamor mi lahko sporočite svoje strinjanje ali nestrinjanje, lahko pa sprostite tudi debato.

Mogoče želite, da kaj raziščem za vas, se s kom pogovorim oziroma pridem čemu do dna. Za vas bom šel tudi k županji. Požgečkal pa bom tudi še ne izvoljene funkcionarje in jih kasneje prijel za jezik.

Za prvi članek sem si izbral žicanje, prosjačenje in še kakšno ime bi našli. Te teme, že tolikokrat obdelane, bi se lotil, ker je še vedno tako različno interpretirana. Najpogostejše je scenarij tak: »Oprostite, bi bilo kaj drobiža?« Sledi: »Za kaj pa rabiš?« Odgovor: »Za to in to.« Sledi pa v smislu: »Če bi bilo za hrano, bi bilo,« ali: »Delat pojdi.« V nekaterih primerih pa tudi dobi.

Nihče pa ne pomisli kako, kaj in zakaj. Za vsakim posameznikom se skriva zgodba, življenje, vsakodnevno trpljenje. Verjemite, da ni lahko, ko prodajaš svoje dostojanstvo za nekaj denarja, ne veliko, niti dovolj veliko za noč v topli postelji. In tako obupan si potem deležen še poniževanj, da ne rečem naslajanj. Ne rečem, da so nekateri vedno taki, ampak pride tudi dan, ki ti ga nekdo pokvari. Potem pa se je najlažje znesti nad prvim, ki prosi, ki se za trenutek proda, in že tako ranjeno osebo v trenutku spremeniš v smet.

To so živi ljudje, ki so se tako ali drugače znašli v tem položaju. So kot vi in jaz, imajo svojo zgodovino, svoje potrebe, svoje želje, svoja čustva. Saj te ulica utrdi, vendar srce ne postane kamen in svojci ostanejo svojci. Ne obsojamo jih. Opozorjen pa sem bil tudi na to, da rajši slišijo grajo, kot pa ignoranco. Ignoriramo muho, pa še njo odženemo, če pa gremo mimo človeka, brez da bi se odzvali, pa pustimo občutek, kot da ga ni. Kot če bi koga pozdravil in nam on ne bi odzdravil. Kot da ne obstaja, kot bi mu po ovinkih rekli, da je druga, manjvredna oblika življenja. Ko pa se zgodi v družini,

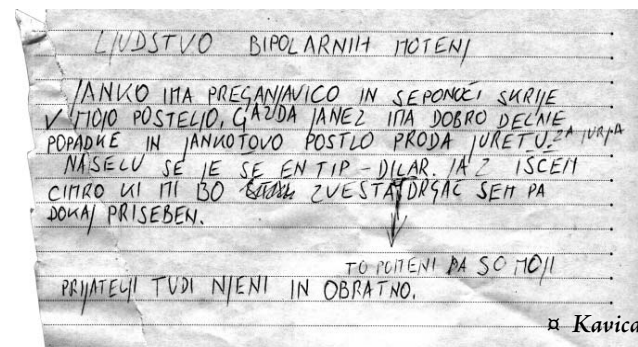
na pragu, se delamo pametne in ko nismo dovolj predani, »vržemo puško v koruzo« in spet pristanemo pri ignoranci. Ste že slišali za reke, različne glede na kulturo? Glasijo se z enakim bistvom in to je JIN JANG. V vsaki slabi stvari je nekaj dobrega in obratno. To pa bi lahko razložili, da v nižjih slojih najdeš napake višjih slojev. Da ne pametujem preveč in ne razmišljam namesto vas!

Ste kdaj pomislili na vzrok in posledico. Veliko je vidikov, kot je veliko ljudi, zato bi nazadnje napravil smiseln zaključek. Do sedaj sem se pritoževal nad tretiranjem dotične skupine ljudi. Na koncu bi jih rad tudi okaral zaradi njihovega obnašanja, ki je, kot vaše, včasih stereotipno.

Ne mečimo se v isti koš. Živimo vsak dan in si oproščajmo napake. Pa še to! Veliko od njih občasno dela, a kaj, ko poravna račune za sobo, malico, prevoz in nič ne ostane za kvaliteto življenja. Pravila determiniranosti zelo držijo. Tudi če izvzamemo nepotizem, korupcijo in nove oblike zasužnjevanja. Poglejte v svoje podjetje, pogledajte svoje vladarje.

Zaključek? Upam, da terorizem ne postane opcija.

opaža: **Luka** pripombe in pohvale
piše: **Tomi** GSM 040 554 825

✶ Kavica

Ovenel list, ki ga veter nosi

Še včeraj sem se trdno držal debla, pa je prišel hud sunek vetra in me odpihnil.

Obležal sem tu ob stezi, nihče več me ne opazi.

Še včeraj sem ti dajal kisik, dihal si s polnimi pljuči, pa nič ne veš o tem.

Vzemi me v dlan – spominjaj se pomladnih dni, občuduj moje čudovite barve, čeprav sem padel z drevesa, me ne pozabi.

Saj pomagam živeti tudi tebi.

✶ Viktor

Vam je morda ostal kak tolarček?

To vprašanje, ki smo ga vajari slišati od brezdomcev na vhodih trgovin in vogalih ulic, bo v letošnjem letu postalo na nov način pomembno. Z uvedbo nove valute bo potrebno preostale tolarčke porabiti, podariti ali zamenjati, dokler ti še imajo kakšno vrednost.

Tudi sami sodelujemo pri projektu Urada RS za informiranje, saj je denar vendarle ena od pomembnih plati življenja vsakega brezdomca, kovan ali papirnat je njegov skoraj vsakodnevni spremljevalec, pa tudi uvedba evra je za marsikaterega brezdomca lahko vse prej kot nepomembna tema.

V uredništvu revije se zavedamo, da je velika skrb javnosti ob uvedbi evra ta, da bodo ponudniki blaga in storitev ob preračunavanju v evre cene zaokrožili navzgor in tako neutemeljeno povišali cene. Zato smo si lep čas belili glave z vprašanjem, kaj naj naredimo s ceno revije, ki je doslej bila 200 SIT, 1EUR - en bankovec ali en kovanec, preprosta in za ulično prodajo skorajda nujna, v obeh primerih okrogla cena. Ob uvedbi evra vsekakor ne želimo oškodovati naših kupcev, prav tako pa našim prodajalcem ne želimo preveč zaplesti finančnih poslov, ki naj bi ob ulični prodaji tekli hitro in nemoteno.

Po tehtanju različnih možnosti smo se odločili za ohranitev sedanjih cen in sicer tako 1 EUR kot 200 SIT, pri čemer razlika 39,64 SIT (med 239,64 in 200 SIT) pomeni popust vse do 1. 1. 2007, ko bodo tolarji počasi izginili iz obtoka.

Do takrat pa le vedite, če vas kak brezdomec vpraša, ali vam je ostal kak tolarček, vam hoče le dobro, kajti ne bi imelo smisla, da bi vam tolarji ostajali po 1. 1. 2007, ko pridejo v obtok evri.

Kralji ulice častijo

Foto: Mavricij Puk

Kralji ulice so bili v prednovoletnem času aktivni in so predstavljali pomemben del predprazničnega mestnega utripa. Nekateri so si prodajo revij popestrili z novoletno jelko, na sliki pa je utrinek z njihove akcije, ko so na hladnem decembrski dan mimoidočim delili hrano in tople napitke ter jim verjetno zaželeli kraljevske praznike.

Veselite ob prodaji uličnih Kraljedarjev

Foto: Jaka Adamič, Dnevnik

Naši nadebudni in neutrudni prodajalci z Ambrožca so si po začetnem protestu in stavki, ker v Kraljedarju ni bilo njihovih slik, k sreči premislili in se z veliko vnemo lotili dela.

Čistilna akcija pobiranja igel

14.12.2005 je Center za preventivo aidsa in ranljive skupine CARS organiziral čistilno akcijo odvrženih igel. Kot prostovoljci so bili poleg strokovnih delavcev vključeni tudi uporabniki dnevnega centra Stigma na Wolfovi 8 ter študentke socialne pedagogike in socialnega dela. Po ogledu terena smo na gradbišču pri Filozofski fakulteti in na dvorišču za srednjo šolo na Vegovi pobrali 582 odvrženih igel, pri tem smo uporabljali rokavice, pincete ter posebne zabojnike.

Kreativno pisanje pod zvezdami

Nekateri od naših piscev so se v februarju 2006 zbrali v skupino kreativnega pisanja, ki ga vodi dr. Milena Mileva Blažič. Pridružili so se jim tudi nekateri njihovi prijatelji, med njimi Luna J. Šribar ter Urša Glavan, kasneje pa še podiplomska študentka Barbara Porenta Lisica ter študentke socialne pedagogike Sonja Jelovčan, Sabina Mujkanović, Andreja Gimpelj in Nina Koprivšek. Preko delavnic Kreativnega pisanja udeležence in udeleženci (katerih identiteta se razkrije na literarnem nastopu in na tem mestu ostane skrivnost) razvijajo sposobnosti ustvarjalnega mišljenja, se prijetno družijo in ob svojih domislicah tudi pošteno zabavajo. Naši udeleženci so na moč kreativni. Ko eden od njih predstavlja svoj izdelek, ostali pogosto zahtevajo bis, da bi v polnosti užili mnoge plasti in skrite plasti slišane zgodbe.

Vzporedno z razvojem dela na kreativnem pisanju se je začela razvijati ideja **Univerze pod zvezdami**, univerze v nastajanju. Ime so udeleženci izbrali skupaj, druge ideje so bile še Univerza pod razno, Univerza na prostem, pa tudi Univerza Janija Kovačiča, ki se je z udeleženci delavnice kreativnega pisanja tudi srečal in spoznal.

Foto: Špela Razpotnik

Učiteljica Milena je v okviru kreativnega pisanja posebno pozornost posvečala identitetnim zgodbam študentov Univerze pod zvezdami, ki so pristne, življenjske in pretresljive. Zastavili so si kratkoročne (sodelovanje na delavnicah, zbiranje prispevkov za revijo Kralji ulice), srednjeročne (literarni nastop) in dolgoročne

Foto: Špela Razpotnik

cilje (Antologija Kraljev ulice in individualne knjige študentov Univerze pod zvezdami).

Študenti univerze v ustanavljanju so potencialni nosilci izbirnih predmetov na Univerzi pod zvezdami, predmet enega od udeležencev npr. nosi naslov Brezdomstvo. Na literarnem nastopu z naslovom **Nismo v filmu**, 20. marca 2006 ob 18:30h v Društvu slovenskih pisateljev so študentje predstavili svoje izdelke npr. pesniške definicije, haikuje, izvirne odgovore na vprašanja, pesmi, pravljice, odlomke iz dnevnikov in individualnih knjig ter nekatere predloge izbirnih predmetov.

Kreativne delavnice so potekale v februarju in marcu 2006 v Celici na Metelkovi (kjer je njihov priljubljen priboljšek postal črni čaj z mlekom in medom) in na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani (kjer je vzdušje dosti bolj šolsko). Motivacija študentov je bila vrhunska kar potrjuje dejstvo, da je volja pot in vztrajnost zmaga.

Tudi po literarnem nastopu bomo z idejo Univerze pod zvezdami v nastajanju nadaljevali in jo dalje razvijali. Za vse, ki bi se radi udeležili še česa poleg kreativnega pisanja, se dogovarjamo za nove tečaje. Za likovne vsebine se dogovarjamo z mag. Romanom Makšetom, za gledališko delavnico s Špelo Medved in Simono Schmidt, za filozofsko predavanje z dr. Darijem Zadnikarjem, za naslednje študijsko leto pa bo morda nekatere vsebine s področja psihologije pripravila dr. Alenka Kobolt.

Toplo vabimo zainteresirane kralje ulice in njihove prijatelje, da se nam pridružijo kot študenti ali se v aktivnosti Univerze pod zvezdami vključijo na kak drug način. Zainteresirani se oglašite uredništvu!

Dnevnik lopova

Zaporniški dnevnik je G.T.S. začel pisati pri 19 letih, ko je bil prvič zaprt. »Ves prestrašen sem pristal med ljudmi, ki sem jih prej imel za drugačne, na koncu pa sem sam postal eden izmed njih,« je povedal. Pisanje dnevnika mu je nudilo vsaj malo uteha med zaporniškiimi zidovi. Dnevnik je pisal več mesecev, objavljali ga bomo po delih.

Kraj: Povšetova 5, soba 68

Čas: Sreda, 30. 11. 1994 ob 18.00h

Prižgem cigareto, k sebi potegnem pepelnik in začnem pisati svoj prvi dnevnik v življenju. Opazujem dogajanje v sobi. Cimri so se umirili, ker je na sporedu dnevnik na Slo.1. Večerja je bila dobra, veliko solate, ki je moja najljubša hrana. Potem sem si hotel ogledati nadaljevanko Med vrsticami zakona. Z gledanjem ni bilo nič, ker me je začel moriti Marjetica. Pisal je pismo svoji dragi, hotel je, da mu pomagam opravičiti dogodek, ko je pošlatal njeno sestro. Šele zdaj opazim, da tudi vsi ostali v sobi nekaj pišejo. Kolibri piše pismo sestri, Patuljak piše pisno pritožbo na sodišče, ki naj bi zadrževalo pismo njegove drage, Kasim pa piše eni svojih ljubic. Zamenjam kuli, vzamem enega izmed zaporniških. Tu jih imamo na tone, izdelujejo jih tisti, ki bi radi, da se jim tu še bolj zmeša. Omare so polne raznih delčkov, fedrčkov, minc, pokrovčkov, ogrodij ... Misli mi uhajajo nazaj, nazaj v svobodo, ko sva z Žigo štartala.

Pijana, zadeta, se pravi razposajena sva bila, namenjena mimo Tivolija v mesto, v staro Ljubljano. V riti sva ga imela kar nekaj. Še prej sva bila pri Šukljetu, kjer smo pili, potem pa na dil. Pri vrtcu sva opravila, potem pa k Stari cerkvi na par pijač. Ostal sem torej na poti v Tivoliju. Padla je ideja, po sodnih zapiskih sodeč moja. Uletela sva v tri katrce. Plen sva skrila v grmovje med pivovarno Union in bencinsko črpalko. Pozneje sva ob Delavskem domu obdelala še eno viso in katrco. Potem sva se, kljub mojemu nasprotovanju, (Lopovska zapoved: Nikoli se ne vračaj na kraj zločina), odločila, da pobereva še tisti plen, ki sva ga prej skrila. Vse skupaj sva hotela odnesti drugam. Odpravila sva se proti

bencinski črpalki, na parkirišču naju je dohitel policaj. Postavil naju je ob ograjo in poklical pomoč. Bil je ves podelan, junak pa je postal takoj, ko je prispel policijski džip. Pregledali so naju zelo površno a grobo. Kot bi bila morilca. Izkoristil sem priložnost in skril nekaj paketkov, ki sem jih imel v robčkih.

Ura je 21.00, paznik je ugasnil luč. Za danes sem končal s pisanjem.

Nadaljevanje sledi.

✉ G.T.S.

Moj očka

Moj očka je vodja lopovov bil,
rad je tudi dobro travco kadil,
zraven dve kišti piva je pil,
a zame dober je bil.
Večkrat v arest na dopust je odšel,
je rešetke prežagal,
in k meni prišel.
Policaji so večkrat po njem spraševali,
a drugi so se jim le smejali.
Večkrat brez denarja od doma odhaja,
s praznim žepom pičke osvaja,
vedno med folkom on se sprehaja,
kjer dost je ljudi, je tudi denarja.

✉ Kim

Dnevnik zdravljenja, drugi del

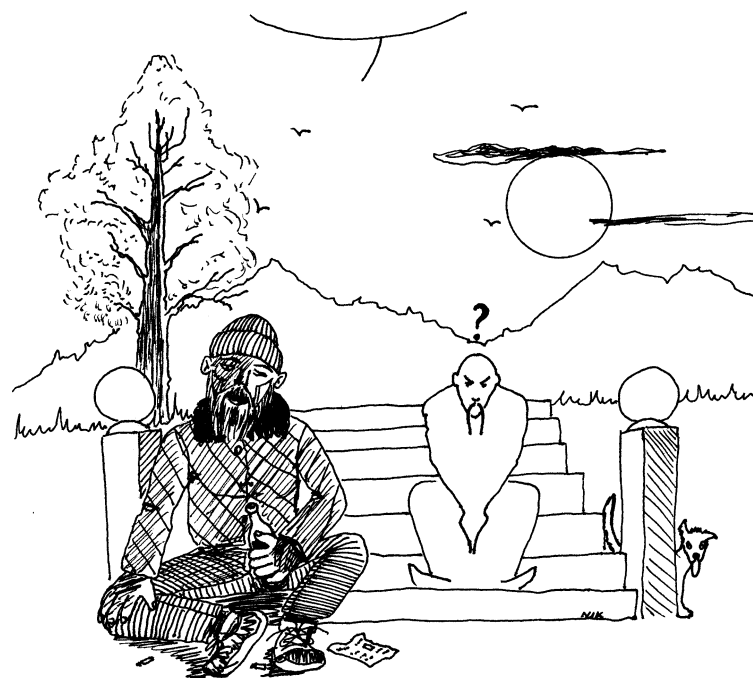
ponedeljek, 5.6.

Zjutraj se zbudim slabe volje, čeprav sem dobro spal. Počutim se utrujenega, tako fizično kakor psihično. Pri telovadbi mi postane malo slabo. Zajtrk pojem, čeprav mi ne ugaja nobena hrana in se malo posilim. Na terapijski uri se počutim nelagodno, med drugim tudi zaradi prevelikega števila prisotnih (28) in prevelike stiske s prostorom. Kmalu zopet ne bi prišel na vrsto pri poročanju vikenda, vendar sem po zaslugi podaljšanja ure le prišel. Zmenili smo se, da moram napisati vzroke za nadaljevanje zdravljenja, kar mi seveda ni bilo všeč, ker sem edini tukaj, ki moram kaj takega pisati. Med temi mojimi manjšimi izpadi sem zaprosil tudi za odpustnico, ker sem v tistem trenutku obupal in nisem več videl izhoda, vendar se sedaj, ko to pišem zavedam, da sem naredil napako in da bom moral svoje vedenje spremeniti in tudi tukaj sem našel enega od vzrokov za

nadaljevanje zdravljenja. Na prvem mestu je še vedno alkohol, na katerega še vedno prepogosto pomislim in mislim, da še nisem prebrodil tiste najhujše krize. Ne vem zakaj sem začutil, da so vsi proti meni, čeprav mi hočejo verjetno pomagati. Po uri sem zaprosil gospo dr. G. za razgovor, vendar mi je rekla, da nima časa, ne vem ali ga res ni imela, ali se je pogovoru hotela izogniti in mi je predlagala pogovor z gospo Poldo. Zmenila sva se ob 13h. Z živci sem bil pri koncu in rabil sem pogovor s terapevtom. Pozabil sem omeniti, da so zdravljenje zaključili: F. M., V. M., B. B. in Z. J., prišla pa sta dva nova pacienti. No, da se vrnem k pogovoru z gospo Poldo. Nekatere stvari so me motile toliko časa, da enostavno nisem mogel vzdržati in jih držati v sebi. Po pogovoru sem se počutil malenkost bolje, vesel pa sem, da sem dobil konkretne in poštene odgovore (tiste, ki sem jih dobil). Zdi se mi, da je premalo individualnega pogovora, katerega bi jaz potreboval, ker nekatere stvari počasneje dojamem, oziroma mi jih je potrebno

večkrat omeniti, da tudi sam pridem do tistega zaključka, ki je pravilen. Resnično setrudim, ker zmeraj bolj verjamem v program zdravljenja. Razumem tudi to, da je za terapevte to le služba in da imajo seveda tudi svojo družino in svoje probleme in da se ne morejo toliko ukvarjati s posamezniki, ker nas je preveč. Ura skupinskega učenja mi je tako odpadla. Nato smo odšli v sklopu rekreacije na Pašnik. Iskal sem nekoga, s komer bi se lahko pogovarjal, vendar nisem imel večjega uspeha, za

MOJA STREHA, JE NEBO! NARAVA, DNEVNA SOBA!
ZRAKA IMAM DONOLJ, VESEL SEM
KER ŽIVIM!

kar ne zamerim nikomur. Našel pa sem način, da si svoje misli začnem pisati na manjše listke, ne samo misli, ampak tudi dogajanje in moje načrte in jih kasneje prepisem v dnevnik, ker sem se odločil, da bom več napisal v dnevnik in s tem tudi več povedal, kar je tudi eden izmed pogojev, katerega bom moral izpolnjevati v nadaljevalni skupini in tudi kasneje pri sodelovanju v KZA in mogoče v AA. Nisem se počutil prijetno, naslednji dan sem premišljeval o razgovoru glede šole (zaposlil sem za namenski izhod). Na Pašniku smo se pogovarjali tudi o J. K. in nikomur ni šlo »v glavo« zakaj je to storil. Vendar o tem mogoče kdaj drugič. Ne vem zakaj, toda moje razpoloženje se je na poti nazaj nekoliko izboljšalo, mogoče zaradi nekoliko boljšega in bolj veselega razpoloženja v skupini. Po prihodu smo imeli individualno učenje, kjer sem se posvetil pisanju dnevnika, katerega sedaj pišem pozno v noč in razmišljam o vzrokih za nadaljevanje zdravljenja (začetek sem napisal). Pri večerji sem pomagal v kuhinji, ker je tisti, ki je bil tisti dan v kuhinji, zaključil z zdravljenjem. Po zdravilih sem se počutil nekako fizično slabotnega, zato nisem telovadil in sem našel lažji način rekreiranja z igranjem namiznega tenisa. Nekaj časa sem še posedel na klopci in kmalu je bil čas za vizito. Medtem smo gledali kviz z Jonasom, da je čakanje hitreje minilo. Na pol sem gledal neki film, poslušal glasbo in se pogovarjal z M. Nekaj časa sem gledal TV, dokler se nisem trdno odločil, da moram nekaj napisati. Odšel sem pisati. Spat grem ob 2:30.

torek, 6.6.

Danes sem imel namenski izhod. Vstal sem ob 6h, se uredil, odnesel umazano perilo. Na zajtrk nisem odšel, ker sem čakal dr. G. z namenom, da jo vprašam, če se lahko mimogrede oglašim pri socialni delavki, ko bom v Ljubljani, saj tega namena na skupini nisem omenil, ker se nisem spomnil. Odgovarjala mi je z nekakšnim neupoštevanjem, na hitro, tako da je še nisem do konca vprašal vsega, je že bila nekaj metrov stran na stopnicah. Počutil sem se obupno, nekaj časa nisem vedel kaj naj naredim. Usedel sem se, prižgal cigareto in razmišljal. Umirjeno sem odšel po zdravila in na avtobus. Na postajo sem prišel sedem minut prepozno,

tako da sem do Radovljice štopal. Ustavila mi je malo starejša prijazna gospa, s katero sem izmenjal nekaj besed, se poslovil, zahvalil za vožnjo in odšel na avtobus, ki je pripeljal nekje iz bohinjskega konca. Na avtobusu so bili med drugim trije tujci, po videzu in govoru sodeč, iz Velike Britanije. Opazil sem, kako se zadovoljno obračajo skozi okno in slišal tudi večkrat besedo »beautiful«. Tudi sam sem se ozrl skozi okno in opazoval zelene, kot gobelin mehke gozdove, ki so se razprostirali po raznih vzpetinah in hribih povsod okoli nas. Občutil sem nekakšno pripadnost in ponos, da živim v tako lepi deželi in se spomnil kolikokrat ne opazim te lepote in kolikokrat gre vse to mimo mene, zaradi takšnih ali drugačnih problemov in skrbi. Da je bilo vzdruže še bolj domače, je bila na radijskem programu, katerega je imel vključenega voznik, »goveja muzika«. Malo mi je razpoloženje pokvarilo to, da me je tiščalo na stranišče in me je v mehurju malo stiskalo, kar sigurno ni prijeten občutek, vendar se zgodi, čeprav poredko. V Ljubljano sem prispel nekaj minut čez deseto in ker sem imel do Parmove, kjer se nahaja Zavod za zaposlovanje, blizu, sem odšel peš. Ker je ob torkih (od 10h do 12h) dan odprtih vrat, sem nemoteno odšel k svoji svetovalki v zgornje prostore. Kot sem izvedel kasneje, moje svetovalke ravno ta terek ni bilo, zato sem odšel k dežurni svetovalki, katera me je napotila k svetovalki, ki jo je nadomeščala. Razložil sem ji, kako je z mojim primerom in da se vabilu, da se zglasim 10.5. pri njej, nisem mogel odzvati, ker sem trenutno še vedno na zdravljenju v bolnici (kasneje sem ji povedal, da sem na zdravljenju v bolnici zaradi odvisnosti od alkohola). Povedala mi je, da so moje stvari pravilno urejene in da naj si s tem ne delam skrbi. Predlagala mi je, naj se zglasim pri strokovni poklicni svetovalki, ki se ukvarja s programom šolanja. Takoj jo je poklicala in dogovorili smo se za takojšnji pogovor. Nekaj minut kasneje sem že sedel nasproti svetovalke. Na podlagi testov, katerih rezultate je imela v računalniku in smo jih reševali v sedmem razredu in po mojem pripovedovanju, je ugotovila, da imam lepe možnosti, da končam katero koli šolo, ki je na programu in da sem

imel nekaj hudih problemov (kar je tudi res), da svojih zmožnosti nisem izkoristil. Ker se seveda nisem mogel takoj odločiti, se je spomnila, da bi v pomoč odgovarjal na vprašanja, ki so bila v programu na računalniku, v zvezi s tem, kako se odločiti za šolanje, ki mi najbolj ustreza. Čas je hitro tekkel, tako da sva se dogovorila, da z odgovori na vprašanja nadaljujem čez približno štirinajst dni. Ker nisem pričakoval takšne pomoči, sem bil kar malo zmeden, vendar sem dobil izredno voljo in samozavest. Bolje se skoraj ne bi moglo izteči. Z veseljem sem odšel do kioska, kjer sem kupil celodnevno karto za mestni avtobus. Odšel sem podaljšat zdravstveno knjižico, vendar sem bil nekaj minut prepozen in so uradne ure že potekle. Podobno je bilo tudi v zdravstvenem domu in pri socialni delavki. Kljub temu sem namenski izhod odlično izkoristil, saj sem začel delati v smeri mojega pomembnejšega cilja. Mojega dobrega razpoloženja ni mogel veliko pokvariti niti pogovor s S. (katerega sem srečal na železniški postaji in se je vračal z istim vlakom) o pokojnem J. K., čeprav nikomur ni bilo niti približno jasno, zakaj bi to storil. V Radovljici sem presedel na avtobus za Begunje, kjer sem srečal tudi V. in J. Vrnil sem se po dogovoru, nekaj minut pred šestnajsto uro. Preoblekel sem se in javil sestri. Nekaj časa sem čakal, da napravim preizkus z alkotestom, ker pa je sestro N. »vzela megla«, sem alkotest (seveda je bil negativen) opravil po zdravilih. Malo, oziroma kar »fajn«, sem se preznobil z mojo telovadbo in igranjem tenisa. Deležen sem bil tudi nekakšne domače masaže s strani naše pacientke Nataše, ki ji je (»brez zajebe«) kar dobro uspela. Nekaj sem se trudil s pisanjem dnevnika in z vzroki, zakaj bi odšel v nadaljevalno skupino in nadaljeval z zdravljenjem, vendar sem se odločil, da se bom šel samo malo spočiti in ta manjši počitek se je spremenil v spanec, tako da sem se zbudil šele veliko kasneje, kot sem načrtoval, bili smo namreč že sedmega julija.

Piše

»A.M.

Kako si? (ali zanimanje človeka za sočloveka)

»O, živijo! Že dolgo se nisva videla. Kako si kaj?« sem zaslišal za svojim hrbtom, medtem ko sem pil kavo. Obrnil sem se in ga pogledal naravnost v oči.

(»Koji si TI meni kurac, da me sprašuješ, kako sem? Ali misliš, da ne vem, da te boli đoko za mene? Kdo misliš, da si, govedo križano z oslom? Ali misliš, da si moj psihiater, TI, peder kretenski? Moj psihiater je naredil samomor, ko je samo slišal moje probleme. Ali bi rad slišal, da me ženska, s katero živim, grdo gleda, ker še nisem kupil največjega vibratorja za rojstni dan? Ali bi morda rad slišal, da ima ženska, na katero mislim ves čas in za katero bi dal vse, tudi svoje življenje, moža in dva otroka in sploh ne ve, da obstajam? Bi morda rad slišal, da me šef v službi jebe za vsako malenkost, in to samo zato, ker sem mu pojahal hčerko in potem odšel, ona pa je potem menda še tri mesece sedela na kavču in jokala, on pa ni mogel v miru gledati fuzbalske tekme? Morda to, da mi avto kar naprej crkuje, jaz pa nimam denar za drugega, ker so me zaježeni policaji dobili že tretjič ta mesec na radar? Ali te slučajno zanima, da imam na sebi strgane gate, drugih pa nimam, ker jih je včeraj ženska sredi prepira vrgla čez balkon, sosedovi mulci pa jih sedaj uporabljajo kot zastave na svojih biciklih? Ali pa to, da bom gotovo šel v zapor, ker sem pretepel zarukano starko, ki me je podrla na cesti, mi zlomila pet reber in zdrobila koleno? Mogoče to, da je moj edini prijatelj postal klošar, ker je tako globoko padel v pijačo, da sedaj vidi bele miši, a hkrati se ne spomni, kaj sva govorila pred petimi minutami? Ali pa to, da pijem kavo, za katero ne vem, kako jo bom plačal, saj če plačam kavo, ne bom imel za cigarete? In na koncu to, da me sedaj tukaj mori en čudak vsak dan z istim vprašanjem? Ali še nisi ugotovil, da s tem čudakom mislim tebe? No, TI idiot, po krivici imenovan človek, Ti, ki imaš možgane manjše od frnikule, sedaj se vprašaj: ALI SI RES PREPRIČAN, DA ŽELIŠ VEDETI, KAKO SEM?«)

»O, glej ga!« sem odgovoril. »Kar dobro mi gre. Pa tebi?«

»Gorazd Petrovčič

Najbolj me zaboli, ko mi rečejo 'delat pejt'

Najbolj me zaboli, ko mi rečejo 'delat pejt', je v pogovoru pred Pravno fakulteto komentiral brezdomec. Nekateri brezdomci pa pojmujejo beračenje kot delo: »Delo se lahko vleče tudi do polnoči, tudi do enih...«, je razložil sogovornik pred Maximarketom.

Večina strokovne literature o brezdomski problematiki obravnava brezdomstvo kot izključno negativen pojav. Brezdomci s svojim načinom življenja odstopajo od vsakdanjih okvirov družbe in so zato označeni za 'nenormalne'. Velikokrat se jim pripisuje osebnostna labilnost, celo duševna zaostalost ter delomrznost. Tako je v strokovni literaturi mogoče naleteti na razlage, da je brezdomski »način življenja kazniv, ker 'ogroža normalen način življenja', kot navaja Katja Vodopivec, avtorica dela Socialna patologija: Brezdelje, potepušstvo, beračenje. Nadalje avtorica razlaga, da gre pri pojavu brezdomstva »predvsem za družbeno nestabilnost, v kateri se znajdejo osebnostno labilni ljudje. Z družbeno nestabilnostjo razumemo boj za delavna mesta in uspeh pri delu, v katerem uspevajo predvsem zmožnejši ljudje, razrahljane odnose v družini in družbi, neuspešnost v šoli, ki je prilagojena povprečno zmožnim ljudem, in podobno.« »Vedno so ljudje, ki nekako izpadejo iz sistema,« nadaljuje avtorica. Po njenem je potrebno takemu človeku pomagati, »da znova zbere svoje sile za tvorno sodelovanje v družbi.« Vse te ugotovitve problematizirajo brezdomce in njihov način življenja, povsem pa zanemarijo problematiziranje samega družbenega sistema.

Živimo v sistemu, kjer delo velja za eno najvišjih vrednot. Človekova potreba po delu pa ni ena izmed primarnih potreb, temveč je umetno ustvarjena družbena potreba.

Zakone, merila in vrednote, ki jih narekuje družba s pomočjo svojih ideoloških aparatov, človek ponotranji do te mere, da se sploh več ne zaveda, da prihajajo od zunaj. Zunanje omejitve postajajo notranje odločitve. Delo je postavljeno za eno najvišjih vrednot, ker kapitalizem lahko preživi samo z izkoriščanjem delavcev. Delavci morajo delati in ustvarjati vrednost. Kaj bi se zgodilo, če delavci ne bi več hoteli delati, nam nazorno naslika Marxova zgodba o gospodu Peelu (povzeto po John Holloway: Spreminjajmo svet brez boja za oblast): G. Peel je vzel s seboj iz Anglije v Swan River v Novi Holandiji za 50.000 funtov življenjskih potrebščin in produkcijskih sredstev. G. Peel je bil tako previden, da je vzel s seboj tudi 3000 oseb iz razreda, ki dela. Ko je nazadnje prišel v kraj, kamor je bil namenjen, ni g. Peel ostal niti en služabnik več, ki bi mu postlal posteljo ali prinesel vodo iz reke. Nesrečni g. Peel je poskrbel za vse, samo za izvoz angleških produkcijskih odnosov v Swan River ne.

G. Peel je prenehal biti kapitalist preprosto zato, ker so delavci pobegnili. Takrat razmere v Avstraliji niso bile take, da bi jih sile k prodaji svoje delovne moči kapitalu. Zemlje je bilo

dovolj in delavci niso bili ločeni od sredstev delovanja. Kapitalizem deluje na podlagi lastnine. Tisti, ki ne želijo delati, so popolnoma svobodni, da počnejo, kar jih je volja, a ker so sredstva delovanja ograjena z lastnino, bodo tisti, ki ne želijo delati, pač stradali. Edino, kar jim ostane, je, da spremenijo svoj odnos in prodajo svojo delovno moč (edino »lastnino«) lastniku sredstev delovanja in se tako povrnejo k delu, pred katerim so bežali.

Po definiciji v Slovarju slovenskega knjižnega jezika pomeni DELATI: 1. »zavestno uporabljati telesno ali duševno energijo za pridobivanje dobrin; 2. opravljati delo na kakšnem področju celotnega proizvodnega procesa kot vir zaslužka.« Glavni razlog, da so brezdomci označeni za družbeno nekoristne, je, da niso vključeni v formalne okvire zaposlitve, ne delujejo na nobenem področju proizvodnih procesov in potemtakem v družbi ne ustvarjajo dobička.

Sistem, v katerem živimo, je videti tako trden, nezamenljiv, da le malokdo pomisli, da bi bilo mogoče živeti drugače. Vsi obstoječi družbeni sistemi so bili - gledano od znotraj - videti nespremenljivi in samoumevni. Vendar kakor pove že beseda »družbeni« sama, so to sistemi, ustvarjeni s strani človeka, ustvarjamo jih sami in prav tako jih sami spreminjamo. Kapitalistični sistem ni nekaj naravno danega. Kakor je že davno razpravljal Marx, je povsem jasno, da narava »ne producira na eni strani posestnikov denarja ali blaga in na drugi golih posestnikov lastnih delovnih moči. To razmerje ni nikakršno naravno zgodovinsko in prav tako ni neko družbeno razmerje, ki bi bilo skupno vsem zgodovinskim obdobjem. Je očitno samo rezultat predhodnega historičnega razvoja...«

Obstaja veliko načinov upora kapitalističnemu izkoriščanju. Tu ne gre le za očitno in bojovito upiranje. Ljudje vsakodnevno nasprotujemo popolni podreditvi oblasti in sistemu. Tudi brezdomci - nekateri namenoma: »Zakaj bi delal dvanajst ur kot bik, na koncu pa nimam denarja, rajši sem tukaj,« kot je v intervjuju povedal sedeminštridesetletni brezdomec; - drugi nenamenoma: »To ni normalno življenje, v tako življenje sem bil prisiljen.« Nekateri

izmed njih ne delajo, ker so v to prisiljeni, drugi, ker nočejo. Gledano širše pa zavračanje dela, kakor je zapisal Antonio Negri, negira celotno kapitalistično družbo. Popoln, negativen upor, pa naj bo načrtni ali nenačrtni, pa sam po sebi ne more pripomoči k spreminjanju kapitalističnega sistema. Sama gola negativna akcija, kot v svojem delu razlaga John Holloway, se neizogibno zaplete s kapitalom pod njegovimi pogoji in pod njegovimi pogoji bomo zmeraj izgubili. Z namenom preseči kapitalistično ureditev, če naprej povzamemo Hollowaya, morajo akcije kazati alternativne poti delovanja, na primer stavke, ki ne pomenijo samo odtegnitve dela, temveč kažejo še na drugačne poti delovanja (brezplačen prevoz, drugačna zdravstvena oskrba), pa univerzitetni protesti, kjer ne le zaprejo univerzo, temveč ponudijo drugačno študijsko izkušnjo, zasedbe, ki zgradbe spremenijo v socialne centre, centre drugačnega tipa politične akcije. In nenazadnje, akcije, ki ne silijo brezdomcev k »normalnemu« načinu življenja, temveč k »ustvarjanju« iz sedanje situacije.

✉ Luna J. Šribar

Foto * Anka Doblekar

Doma sem tam, kjer mi je lepo

O'Tone človek, ki ima veliko za povedati, je pripovedovalec zgodb, pripovedovalec svojega življenja. Prvič sva se srečala na prodaji druge številke Kraljev ulice v Ljubljani ob Prešernovem spomeniku. Takrat sva rekla le malo besed, nekajkrat pa sem ga ujela skozi fotografski aparat. Zdel se mi je zanimiv človek, zato sem se z njim dogovorila za srečanje. Na dan dogovorjenega srečanja, v četrtek, 7. decembra 2005, ga opazujem, kako sedi na Prešercu in prodaja Kralje ulice, povsem zadovoljen in pozitiven gospod. Z njim se odpravim k Petkovšku na kavo in čaj.

Začneva pogovor. In me vpraša: 'Kaj te zanima?'

Koliko časa ste že klošar?

Rahlo mešano 12 let. V Evropo sem šel s kolesom. Bil sem povsod, razen na Švedskem.

Kako bi opisali svoje življenje?

U, to je pa res zelo mešano na žaru, vse sorte, v bistvu pa skoz in skoz ena avantura, bi rekel. Nikoli se nisem zares ustavil, nisem imel vzroka ali pa me je kaj zjezilo.

Iz kje ste doma?

Doma sem, to je težko reči, doma sem tam, kjer mi je lepo, dobesedno. Rojen sem v bližini Žalca. Trenutno sem prijavljen in imam stalno bivališče v Idriji, kjer imam tudi bivšo ženo in dva otroke, sina in hčer. Sin je bil prejšni teden pri meni na obisku. Drugače imam še sina in hčer v Ljubljani, kjer sem bil nekoč. Imam pa tudi hčer v Celju, hčer v Trstu in sina v Gratzu.

Kako to, da ste prišli na cesto?

To ni nobena skrivnost. Pravzaprav sem bil na cesti več kot 12 let, ampak samo občasno. Ko je kaj zaškripalo in se nisem strinjal ali z družino, z očetom, materjo, brati, sestro in tako naprej, sem se usedel na kolo in sem šel. Lahko se je zgodilo

tudi, da me cele počitnice ni bilo domov. Kasneje pa je bil vzrok, da sem prišel na cesto, ločitev. Končno sem prišel do trdnega prepričanja in tu me nihče ne premakne, da tako kot živim, živim najbolj bogato zame, ker zdaj me drugi ne brigajo, me ne zanimajo. Zdaj delam svoje, slikam, pišem, delam barkice...

Celo življenje pa sem se ukvarjal z eno rečjo, ki sem jo tudi študiral, ampak mi ni bilo dano, da bi jo dokončal, to je slikanje. Veliko sem pisal in sicer imam svoje spomine zbrane v dnevnikih, notri so fotografije mojih izdelkov, želje in podpisi ljudi, ki sem jih srečeval.

Kako pa zgleda vaš vsakdanjik, ali je v njem sploh kaj vsakdanjega?

Vsakdanjega ni nič, vsakdanje nekaj posebnega, vsak je nekaj drugačen, danes sem vstal ob 6.00 in do 8.00 sem si pripravil prikolico in vse stvari, potem sem prikolico spravil pri prijatelju, potem sem šel po revije in do sedaj sem prodajal.

Kaj pa jadrnice?

11 let sem bil mornar, naredil sem tudi izpit za krmarja in še vedno imam veljavno mednarodno licenco za krmarjenje brez omejitev. Že celo življenje imam tri ljubezni - to so pisanje, risanje in jadrnanje. Imel sem tudi svojo jadnico, ki je ob ločitvi šla, potonila je skupaj z zakonom.

Foto * Alenka Lamovšek

Kakšne sposobnosti moraš imeti, da lahko izdeláš takšno jadnico?

Načrte dobiš zraven, potem samo sestavljaš, ampak imeti moraš ogromno predznanja. Sam kupim makete, potem pa delam. Delal sem tudi do 10,5 metra velike barke. Za izdelavo ene porabim različno časa, odvisno od zahtevnosti.

Zakaj pa prav barke?

Vsak človek ima v žilah nekaj, kar je zelo podobno morju, to je kri, morje nima samo hemoglobina, vse ostalo pa ima. Vsak je tudi malo romantik in tisti konec romantike se me dotakne, ko naredim dober model, to je tisto, kar ima ceno.

Stvari, ki jih opažam na cesti, opazil sem jih tudi že prej, ko sem potoval po Evropi, in sicer kako so ljudje dobri, kako želijo biti dobri, vendar z nekakšno rezervo, da jih ne bi kdo ogovarjal, malo 'cvikajo'. Ne rečem, da je vse tako rožnato, da sem tako odporen, tako kot je videti, ampak ta dobrota ljudi, ki se vidi, to mi baterije polni.

V teh dvanajstih letih, morda tudi malo več, so bila krizna obdobja. Takoj po ločitvi so mi rekli, da vse pozabiš, če se napiješ, pa sem se napil, potem pa sem se še tistega spomnil, kar sem do takrat pozabil. Ni bilo kakšnega pozitivnega efekta, da bi se bolje počutil ali pa vse pozabil. Ne potrebujem žganja, da se bom grel, raje grem na Prešerca, prodam deset izvodov revije, se pogovarjam z ljudmi. To me greje, to potrebujem, to mi je všeč.

Imate poleg jadronic še druge ljubezni?

Poleg jadrnanja in posledično izdelovanja jadronic, pisanja in slikanja izdelujem še mozaik iz furnirja. Leta 1972 sem dobil nagrado in takrat sem s to tehniko vse presenetil, saj niso vedeli kam naj me uvrstijo - med umetnost ali ročno delo. En košček furnirja nosim še vedno sabo. Za izdelovanje mozaika iz furnirja potrebuješ popolnoma urejeno okolje. Enkrat sem dobil fotografijo, da naredim sliko iz furnirja in sem izdelal portret iz furnirja po fotografiji. Tehniko sem pripravljen tudi pokazati, vendar tistemu, ki bo tega vreden. To je tako kot Kolumbovo jajce. Enkrat je bil Krištof Kolumb na neki pojedini, pa se je en grof strašno pametnega delal. Pa pravi Kolumb, zdej pa postavi jajce na katerikoli vrh tako, da bo stal pokonci in pravi grof, da to

ni mogoče, potem udari Kolumb jajce na enem koncu ob mizo in jajce stoji. Grof pravi, da bi to lahko naredil tudi on. Potem pa Kolumb zaključi: 'Ja ampak ideja je pomembna! ...

Kaj pa slikanje?

Slikanje trenutno počiva, saj je mrzlo. Sem impresionist. Ko vidim nekaj, kar je lepo, potem to premlevam in naslikam po svoje.

V življenju morda ne bi enako naredil kot sem do sedaj, verjetno pa bi delal zelo podobno, vendar bolj odločno.

Kaj ti v življenju največ pomeni?

Zdaj trenutno ne bi mogel reči, ampak tako na splošno pa, da sem lahko nekaj naredil, to da sem kaj naredil s svojimi rokami, in da sem to poklonil komu, občutek da sem poklonil pravi osebi.

Zelo rad tudi pripovedujem, vedno sem si želel, da bi pripovedoval svojim otrokom, pripovedoval bi zgodbe iz svojega življenja.

In za konec...

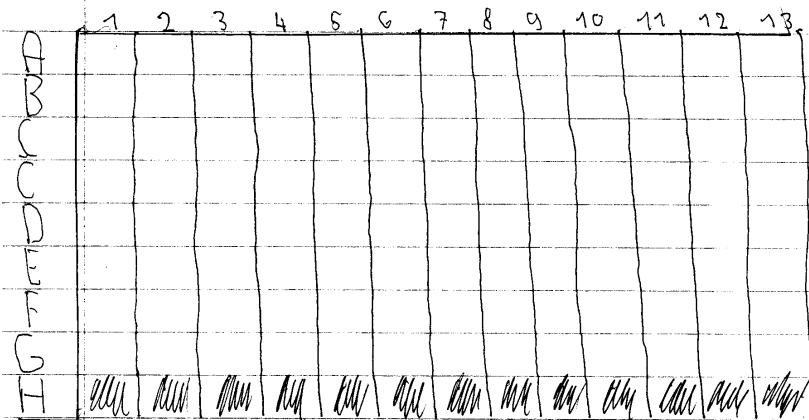
Vsak klošar ima svojo zgodbo. Nisem edini, nas je 500 in jutri si lahko to ti.

*Z O'Tonem se je pogovarjala
Alenka Lamovšek*

Foto * Alenka Lamovšek

ITALIJANSKA KRIZANKA

VODORAVNO:

- A.) Ime češkega pisatelja (0)
 B.) Ime Mojzesovega brata; Copata po starinsko;
 Kratica Teritorialne obrambe (2)
 C.) Direndaj; Kratica za mlajši; Steza, pot (3)
 Č.) Grška črka; Del kolesarske dirke; Dve črki abecede (3)
 D.) Arabski žrebec; Prerok iz biblije (5)
 E.) Oznaka za Bolognio; Umetnost (angleško); Oznaka za Valjevo (4)
 F.) Moško ime; Oznaka za Benetke; Ljudstvo (2)
 G.) Prednja stran glave; Vzklik; Vse v redu (ang.);
 Oznaka za Našice na Hrvaški (3)

SUDOKU

				4	7			
2	7			6	5	9		
4	5				8		3	
	2				4	5	7	
7		8		2		1		3
	4	5	6				9	
	8		9				2	1
		2	4	3			5	8
			7	8				

Navdilo je preprosto: v vsak stolpec, v vsako vrstico in v vsak kvadrat vpiši številke od 1 do 9, v vsakem stolpcu, vrstici ali 3x3 kvadratu pa se vsaka številka lahko pojavi le enkrat. Obilo užitek pri reševanju vam želimo že zasvojeni Kralji ulice!

NAVPIČNO:

- 1.) Priimek bivšega predsednika družbe Mercator
 2.) Ječa; Oznaka za Genovo
 3.) Cigani; Bolečina
 4.) Osební zaimék; Makedonsko kolo
 5.) Izraz za igro pri kartah
 6.) Lorgér Stanko; Trata, nasad okoli hiše
 7.) Prerok iz Mormonove knjige; Koroški ples
 8.) Naziv za človeka, ki je nadziral delo v grofiji v dobi tlačanstva
 9.) Huberta Požarnik; Kratica za ameriško zvezno državo Alabama; Ne po angleško
 10.) Angela Ahčin; Prerok iz Biblije
 11.) Mast, maščoba
 12.) Teroristična skupina v Španiji; Reka v Angliji
 13.) Domača žival (tudi žaljivka za ženske); Ime pesnice Škerl

Način reševanja: Pri vodoravnih besedah imate na koncu gesla število polj, ki jih boste postavili med besedami ali pa na koncu besede. Navpično pa boste morali ugotoviti kam in koliko črnih polj bo treba postaviti.

Drage reševalke in reševalci, veliko sreče vam želi avtor Gregor B. Hann.

Kajji strah

Anakonda in Piton prikosilu jesta in Anakonda vpraša Pitona kako: Ali so mišlara strupenjače ali nevarnejše kacer. Zar ne vem odgovori piton: Zakaj vprašas? Odkrivala sem se v jeziki pa se bojim da ne bi umrla!

Avtor Gregor B. Hann

IN PRIŠEL JE ČAS ZA NJEN ZADNJI TRENUTEK - ZADNJI VZDIHLJAJ, ZADNJI OBČUTEK
 ZADNJI OBJEM, ZADNJI DOTIK

Vrste

**Stojimo v vrstah
Izobčeni
Kriziramo
Blackoutiramo
Čekamo šaku pilula.**

⚙️ NLP